MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tal-5 ta' Gunju, 2009

Citazzjoni Numru. 24/2006

Edward Pavia

Versus

Austin Camilleri

F'din il-kawża l-attur qiegħed ifittex li jitħassar titolu esekuttiv miksub kontra tiegħu mill-konvenut bis-saħħa ta' kambjala.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi fit-30 ta' Novembru 1999 il-partijiet kienu daħlu fi ftehim li bis-saħħa tiegħu l-attur f'isem is-soċjetà *EMA Limited* kien xtara mingħand il-konvenut u mingħand l-Avukat Siegfried Borg Cole l-ishma fis-soċjetà *GC&A Company Limited*, li għalihom l-attur ħallas tnejn u għoxrin elf lira (Lm22,000) – daqs wieħed u ħamsin elf, mitejn u sitta u erbgħin euro u wieħed u għoxrin ċenteżmu (€51,246.21) – meta iffirma l-ftehim.

Dakinhar is-soċjetà *GC&A Limited* kellha tagħti lil bosta kredituri. Dakinhar ukoll, meta kien iffirmat il-ftehim, l-attur ħallas lill-konvenut erbat elef lira (Lm4,000) – daqs disat

elef, tliet mija u sbatax-il euro u disgħa u erbgħin ċenteżmu (€9,317.49) – sabiex il-konvenut igħaddi dawk il-flus lill-kredituri ta' *GC&A Limited* akkont ta' dak li kellha tagħtihom. Barra din l-okkażjoni, l-attur kien drabi oħra jagħti flus lill-konvenut biex dan iħallashom lill-kredituri ta' *GC&A Limited*.

Billi seta' kien illi l-konvenut kien responsabbli personalment għad-djun ta' *GC&A Limited*, sabiex ikunu mħarsa l-interessi tal-konvenut fil-każ li s-soċjetà ma tħallasx id-djun l-attur iffirma kambjala favur il-konvenut għal tletin elf lira (Lm30,000) – daqs disgħa u sittin elf, tmien mija u wieħed u tmenin euro u għoxrin ċenteżmu (€69,881.20). Din il-kambjala ġiet depożitata f'idejn l-Avukat Borg Cole li kellu jitlaqha biss jekk is-soċjetà ma tħallasx id-djun u l-kredituri jduru fuq il-konvenut *proprio*. Dawn il-kredituri, iżda, qatt ma daru fuq il-konvenut.

Minkejja dan, il-konvenut, b'ingann, bi vjolenza u bi ksur tal-liġi, u bla ma kien jaf l-Avukat Borg Cole u mingħajr il-kunsens tiegħu, ħa f'idejh il-kambjala u fit-18 t'Ottubru 2004 ippreżenta ittra uffiċjali quddiem din il-qorti sabiex il-kambjala ssir esekuttiva bil-proċedura taħt l-art. 253(*e*) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili. Fuq talba tal-konvenut, imbagħad, inħareġ minn din il-qorti mandat ta' qbid numru 412/2005 li ġie esegwit kontra l-attur.

Għal dawn ir-raġunijiet l-attur fetaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti:

1. tgħid illi l-kambjala [tat-23 t'April 2003] qatt ma nħarġet favur il-konvenut u ġiet f'idejh b'ingann u bi vjolenza, u għalhekk bi ksur tal-liġi;
2. tgħid illi għalhekk il-konvenut kiseb titolu esekuttiv bi ksur tal-liġi;
3. tħassar il-mandat ta' qbid [numru 412/2005];
4. tordna lill-konvenut sabiex, fi żmien li jingħatalu, iwaqqaf kull proċedura kontra l-attur li nbdew bis-saħħa tat-titolu esekuttiv fuq imsemmi, fosthom il-mandat ta' qbid numru 415/2005.

Qiegħed jitlob ukoll l-ispejjeż, fosthom dawk tal-mandat.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet, fost oħrajn:

1. l-azzjoni hija deżerta taħt l-artt. 963 *et seqq*. tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili;

2. l-azzjoni ma saritx sew, u ma tiswiex, għax setgħet issir biss taħt il-proċedura li jaħseb għaliha l-art. 253(*e*), *proviso*, tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili;
3. it-talbiet ukoll ma jiswewx għax ma sarux kif trid il-proċedura li jaħseb għaliha l-art. 283A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili; u
4. il-meritu tal-kawża huwa magħluq b'deċiżjoni li ngħatat minn din il-qorti fis-27 t'April 2006 fil-kawża fl-ismijiet <u>Austin Camilleri *versus* Edward Pavia</u> (rikors numru 571/2005) li saret *res iudicata*.

Din is-sentenza tallum hija dwar dawn l-eċċezzjonijiet.

<u>Dwar l-eċċezzjoni ta' deżerzjoni</u>

L-eċċezzjoni ta' deżerzjoni saret taħt l-artt. 963 *et seqq*. tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili li, fil-partijiet relevanti tagħhom, igħidu hekk:

963. (1) Bla ħsara tad-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 416 u 420, il-proċedura bil-miktub, f'kull kawża, għandha tiġi magħluqa, fil-qorti ta' l-ewwel grad, fiż-żmien perentorju ta' sitt xhur … … …

(2) Fil-qorti ta' l-ewwel grad, iż-żmien jibda għaddej minn dak in-nhar tal-preżentata tar-rikors ġuramentat … … …

… … …

(5) … … … kawża, li l-proċeduri bil-miktub tagħha ma jiġux magħluqa fiż-żmien hawn fuq imsemmi:

(*a*) meta l-kawża tkun quddiem qorti ta' l-ewwel grad, din għandha titqies bħala kawża li tkun tqiegħdet fuq il-lista ta' kawżi għas-smigħ u li sussegwentement b'ordni tal-qorti, tkun tħalliet għal data mhux speċifikata, u d-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 964 sa 967 għandhom ikunu japplikaw għaliha.

… … …

964. (1) Kull kawża li jkun hemm f'qorti ta' ġurisdizzjoni ċivili li, wara li tkun ġiet imressqa għas-smigħ, tiġi, b'ordni tal-qorti, differita *sine die* jew xort'oħra sospiża għandha titqies bħala deżerta sakemm ma tiġix appuntata mill-ġdid mill-qorti fiż-żmien perentorju ta' sitt xhur minn meta tkun hekk ġiet differita jew sospiża jew ikun ġie ppreżentat fil-qorti rikors, f'dak il-perjodu, biex tiġi appuntata mill-ġdid.

… … …

967. Id-deżerzjoni, taħt l-artikoli 963 u 964, titqies li ġrat fil-jum li fih jagħlaq iż-żmien stabbilit f 'dawk l-artikoli … … …

Fil-każ tallum ir-rikors maħluf kien preżentat fl-10 ta' Jannar 2006 u notifikat lill-konvenut fis-6 t'Awissu 2008; il-konvenut wieġeb fl-20 t'Awissu 2008 u għalhekk il-proċeduri bil-miktub ingħalqu dakinhar. Imbagħad, b'dikriet tad-29 ta' Settembru 2008 il-kawża tqiegħdet fuq il-lista tas-26 ta' Novembru 2008 biex tinstema'.

Billi l-proċeduri bil-miktub ma kinux ingħalqu sal-10 ta' Lulju 2006 – fi żmien sitt xhur mill-preżentata tar-rikors maħluf – il-kawża kellha dakinhar titqies bħallikieku kawża li, wara li tqiegħdet fuq il-lista għas-smigħ, tħalliet *sine die*, u għalhekk kellha titqies deżerta sakemm ma tkunx appuntata għas-smigħ, jew ma jkunx sar rikors għalhekk, fi żmien sitt xhur, *i.e.* sal-10 ta' Jannar 2007. Billi dan ma sarx il-kawża kellha titqies deżerta fl-10 ta' Jannar 2007.

Fis-26 ta' Ġunju 2007, iżda, daħal fis-seħħ l-Att VIII tal-2007 u l-art. 29 ta' dak l-Att daħħal sub-artikolu ġdid – is-sub-artikolu (3) – fl-art. 963 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili. Dan is-sub-artikolu ġdid igħid hekk:

963. (3) Jekk, ukoll jekk ikunu għaddew iż-żminijiet perentorji msemmijin fis-subartikolu (1), jinsab li l-proċeduri bil-miktub f'kawża m'humiex magħluqa, il-qorti għandha għal darba waħda biss tagħti dawk l-ordnijiet li jidhrilha xierqa sabiex l-istess proċeduri jingħalqu kemm jista' jkun malajr u sabiex jiġi evitat illi l-kawża tmur deżerta minħabba f'xi nuqqas ta' notifika jew minħabba f'xi nuqqas ta' twettiq ta' xi proċedura jew formalità.

Id-dispożizzjonijiet transitorji tal-Att VIII tal-2007 igħidu hekk:

31. Id-disposizzjonijiet ta' l-artikoli … … … 963 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, kif emendati bl-artikoli … … … 29 ta' dan l-Att, għandhom japplikaw għall-kawżi kollha li jkunu għadhom pendenti u li ma jkunux ġew dikjarati deżerti … … … fid-data tal-bidu fis-seħħ ta' l-imsemmijin artikoli … … … 29 ta' dan l-Att li jemendaw l-imsemmijin artikoli … … … 963 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

Is-sub-artikolu ġdid, art. 963(3), għalhekk igħodd ukoll għall-kawża tallum għax sallum ma saret ebda dikjarazzjoni ta' deżerzjoni tal-kawża.

Billi l-ordnijiet li kellha tagħti l-qorti skond l-art. 963(3) ma ngħatawx, ma sarx dak kollu li trid il-liġi biex kawża titqies deżerta.
Għal din ir-raġuni l-kawża ma tistax titqies deżerta, u l-eċċezzjoni relativa hija għalhekk miċħuda.
Dwar l-eċċezzjoni illi l-kawża ma saritx taħt l-art. 253(*e*), *proviso*, tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili
It-tieni eċċezzjoni tgħid illi l-azzjoni ma saritx sew għax ma saritx kif igħid il-*proviso* għall-art. 253(*e*) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili:
253. Huma titoli esekuttivi:
(*e*) kambjali u promissory notes maħruġa skond il-Kodiċi tal-Kummerċ:
B'dan iżda illi l-qorti kompetenti skond il-valur tal-kambjala jew *promissory note* tista', b'digriet li ma jkunx appellabbli, tissospendi l-eżekuzzjoni ta' dik il-kambjala jew *promissory note* kollha jew f'parti minnha u sew suġġett għal garanzija kif ukoll mingħajrha, fuq rikors tal-persuna li tkun qed topponi l-eżekuzzjoni ta' dik il-kambjala jew *promissory note* kif fuq imsemmi, u li għandu jsir fi żmien għoxrin jum min-notifika ta' l-ittra uffiċjali li tintbagħat biex tirrendi l-istess kambjala jew *promissory note* esegwibbli, minħabba illi l-firma fuq dik il-kambjala jew *promissory note* ma tkunx tagħha jew tal-mandatarju tagħha jew fejn dik il-persuna tressaq raġunijiet oħra gravi u validi biex topponi dik l-eżekuzzjoni u f'dak il-każ biex persuna tesiġi l-ħlas ta' dik il-kambjala jew *promissory note* tkun trid tipproċedi b'kawża skond id-disposizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Kummerċ.
Din l-eċċezzjoni tkun tajba jekk fl-azzjoni tallum l-attur qiegħed ifittex li jissospendi l-esekuzzjoni tal-kambjala għax il-firma fuq il-kambjala ma hijiex tiegħu (li ma huwiex il-każ) jew għal "raġunijiet oħra gravi u validi". Dwar x'inhuma dawn ir-raġunijiet gravi u validi, din il-qorti f'sentenza mogħtija fis-7 ta' Frar 2008 *in re Gaffarena Holdings Limited versus Seaborg Co. Limited* (rikors numru 644/2007) kienet qalet hekk:
il-qorti hija tal-fehma li tali raġunijiet gravi u validi ma jistgħux ikunu usa' mir-raġunijiet maħsubin mil-liġi specjali – il-Kodiċi tal-Kummerċ – biex iżommu milli kambjala titħallas. Lanqas ma hija tal-fehma li fi proċedura bħalma hija din tal-lum, il-qorti tistħarreġ il-mertu ta' xi kwestjoni li

tolqot is-siwi tal-kambjala nnifisha jew tal-obbligazzjoni li fiha titnissel, liema stħarriġ jidher li jmissu jsir f'kawża li titressaq speċifikatament għal dan il-għan. Kulma trid il-liġi f'din il-proċedura hu li l-qorti tara jekk hemmx raġunjiet serji biżżejjed biex tissospendi l-esekuzzjoni tal-kambjala jew tal-*promissory note* li tkun.

Fil-proċeduri taħt l-art. 253(*e*), *proviso*, il-qorti ma tagħtix deċiżjoni finali dwar jekk il-kambjala tiswiex; tara biss jekk hemmx raġunijiet biżżejjed biex tissospendi l-esekuzzjoni tagħha. Dan li qiegħed ifittex l-attur, iżda, hija deċiżjoni finali dwar jekk il-kambjala tiswiex bħala titolu esekuttiv, u din id-deċiżjoni ma tistax tingħata fi proċeduri taħt dik id-dispożizzjoni tal-liġi.

L-eċċezzjoni, għalhekk, ma hijex tajba u hija miċħuda.

Dwar l-eċċezzjoni illi l-kawża ma saritx taħt l-art. 283A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili

It-tielet eċċezzjoni tgħid illi l-azzjoni saret ħażin għax ma saritx taħt dak li, fiż-żmien relevanti, kien l-art. 283A[1] tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, li fil-parti relevanti tiegħu kien igħid hekk:

283A. (1) Mingħajr preġudizzju għal kull jedd ieħor taħt din il-liġi jew xi liġi oħra, min jinħareġ kontrih att esekuttiv jista' jagħmel rikors lil dik il-qorti li tkun ħarġet dak l-att fejn jitlob li l-att esekuttiv jitħassar, sew għal kollox jew f'parti minnu biss, għal raġuni valida skond il-liġi.

Taħt din id-dispożizzjoni l-attur seta' biss jitlob it-tħassir tal-att esekuttiv, *i.e.* tal-mandat ta' qbid, u mhux ukoll tat-titolu – il-kambjala – li bis-saħħa tiegħu nkiseb il-ħruġ tal-att esekuttiv. Billi iżda l-attur qiegħed jitlob it-tħassir mhux biss tal-att esekuttiv iżda wkoll tat-titolu esekuttiv, l-azzjoni ma setax għamilha taħt l-art. 283A.

Din l-eċċezzjoni hija għalhekk ħażina u hija miċħuda.

Dwar l-eċċezzjoni illi l-meritu huwa magħluq b'*res iudicata*

Ir-raba' eċċezzjoni tgħid illi l-meritu tal-proċeduri tallum huwa magħluq b'deċiżjoni li saret *res iudicata*. Id-deċiżjoni hija dik li ngħatat minn din il-qorti fis-27 t'April 2006 fil-kawża fl-ismijiet Austin Camilleri *versus* Edward Pavia (rikors numru 571/2005).

Dik id-deċiżjoni kienet ingħatat wara rikors tal-attur tallum magħmul taħt dak li fiż-żmien relevanti kien l-art. 283A tal-

[1] Illum sostitwit bl-art. 281.

Kodiċi ta’ Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili b’talba biex il-qorti tħassar mandat esekuttiv maħruġ kontra l-attur fuq talba tal-konvenut bis-saħħa tal-kambjala li dwarha saret il-kawża tallum.

Jidher ċar mill-ewwel illi l-meritu fil-kawża tallum huwa differenti minn dak tal-proċeduri mibdija bir-rikors numru 571/2005. Fid-deċiżjoni tas-27 t’April 2006 il-qorti iddeċidiet biss illi ma kienx hemm raġuni għala tħassar il-mandat esekuttiv, u ma iddeċidietx – għax ma kinitx mitluba tagħmel hekk u ma setgħetx tiddeċiedi *extra petita* – dwar jekk il-kambjala tiswiex je le bħala titolu esekuttiv.

L-eċċezzjoni ta’ *res iudicata* għalhekk hija ħażina u hija miċħuda.

Il-qorti għalhekk wara li tiċħad l-erba’ eċċezzjonijet miġjuba fuq, tordna li jitkompla s-smigħ tal-kawża.

L-ispejjeż ta’ dan l-episodju għandu jħallashom il-konvenut.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------